

Viena diena manā mūžā

"Kaut kas man līdzās sakustas un es atveru acis. Gultiņa, kurā es guļu, griesti, kur es redzu košus, piesaistošus veidojumus. Kas tad vēl? Ak jā, tas ir kaķis! Nu, vismaz apkārtējie šo pūkaino, kustīgo jaukumu sauc par kaķi."

Runčuks, vēl pavisam jaunulis, atgriezies no sava nakts posteņa, ielec brāļuka gultiņā. Citi kaķi parasti neuzturas brāļa tuvumā viņa nekoordinēto kustību dēļ, taču Puķītis ir iemanījies. Kaķītis ļoti mīl cilvēkus un, acīmredzot, arī jūt, kuram ģimenes loceklim viņš ir īpaši vajadzīgs, jo pie brālīša viņš guļ visbiežāk.

Brālis ir jau pavisam atmodies; agrajā, gaišajā vasaras rītā viņš pamana kaķi un strauji sakustas. Viņš ir acīmredzami priecīgs par dzīvnieciņa klātbūtni. Mirkli viņš mēģina raidīt strauju rokas kustību Puķa virzienā. Tas sastingst. Nogaidījis, kamēr brālis nomierinās, kaķītis saritinās viņam pie kājām. Pārējie ģimenes locekļi vēl nerādās, un brālis kopā ar kaķi atkal iemieg.

"Gar manu gultiņu atkal kaut kāda kustība un es atveru acis. Tur mana *vislabākā*, manu viņas kustības..."

Māmiņa ir uzcēlusies, viņa gatavojas iet slaukt vienīgo gotiņu. Vēl mirkli brālītis, pagriezis galvu, viņu vēro, un tad viņš atkal ir viens, jo māmiņa kopā ar kaķīti ir izgājusi laukā.

Brālis guļ gultā un vēro krāšņos taureņus un puķes, kas piestiprināti viņam virs gultiņas, pie griestiem. Viņam patīk, ka viņa apkārtņē ik pa laikam parādās kas jauns un košs, pie kā piesaistīt uzmanību un vērot. Šo īpašību zinādami, mēs laiku pa laikam nomainām viņa dekorācijas.

Mamma ir atpakaļ un rosās pa virtuvi. Cits pēc cita parādās pārējie ģimenes locekļi. Kāds, vēl miegains un nezin kāpēc drusku saīdzis, vienkārši paiet guļošajam brālim garām. Kāds garāmejot viņam uzsmaida, vēl kāds pieiet klāt un noglāsta galvu, un brālis atsmaida pretī platu, saulainu smaidu.

"Mana *vislabākā* pienāk pie manis, un es sajūtos labi. Kā vienmēr. Viņa mani paceļ, un es uzmanīgi raugos viņas acīs. Un es sajūtos labi un mierīgi."

Ir pienācis brokastu laiks. Brāļuks pats paēst nespēj, tādēļ māmiņa viņu baro – uzmanīgi un izveicīgi, karotīti pēc karotītes. Viņa iekšējais un līdz ar to fiziskais izsalkuma izraisītais saspringums pamazām zūd, un sejā iegulst apmierinātības un omulības izteiksme. Paēdis cilvēks ir laimīgs cilvēks!

Pēc tam brālis guļ virtuvē uz dīvāna un noraugās savu vecāku, brāļu un māsu kustībās, kas, sasēdušies ap lielo saimes galdu, ietur dienas pirmo ēdienreizi.

Skaistā jūnija diena iesilst. Laiks ir mierīgs un saulains. Māmiņa, brīdi ārā piemājas dārziņā darbojusies, nolemj, ka ir pienācis īstais laiks arī brālīti izvest laukā. Viņa to ieceļ ratos, kas ir speciāli pielāgoti. Tiem ir ērts sēdekļis un rūpīgi ar polsteriem aptīti roku un kāju turētāji. Tas nepieciešams, lai brālis sevi nejauši nesavainotu, jo, kā redzams, viņš, laukā izvests, priecīgs par iespēju atrasties ārā plašajā un kustīgajā pasaulē, sāk aktīvi kustināt rokas un kājas. Viņš, tāpat kā mēs, priecājas par jauko dienu, par ziedošo pasauli, par tauriņiem un putniem, kas lidinās apkārt. Viņa prieks izpaužas aktīvās ķermeņa kustībās, kuras diemžēl viņš pats tikpat kā nespēj kontrolēt, tādēļ par viņu ir īpaši jāparūpējas.

Ilgi brālis āra apstākļos atrasties nedrīkst. Lai viņam saulīte nespīdētu acīs, māmiņa viņu ir novietojusi koka paēnā, taču vienalga viņa actiņām spožā dienas gaisma, ilgstoši tajā atrodoties, nenāk par labu. Turklāt bez roku un kāju sakustināšanas viņš nekādas citas fiziskas aktivitātes, sēžot ratiņkrēslā, nespēj veikt, tādēļ viņam ir nedaudz vēsas rokas, un māmiņa nolemj viņu vest atpakaļ iekšelpās.

Tagad brāļuks atkal guļ uz virtuves dīvāna, bet māmiņa rosās gar plīti, gatavodama pusdienas. Brālis redz viņu, un tas viņam dod miera un drošības sajūtu. Viņam nepatīk

atrasties vienam, tāpēc iespēju robežās ģimenes locekļi vienmēr cenšas brāli novietot tā, lai viņš tos varētu redzēt, jo pats brālis pārvietoties nespēj.

Pēkšņi virtuvē ieskrien ģimenes jaunākās atvases – māsiņa un brālītis. Viņi ir atraduši lielu, skarainu smilgu. Ko ar tādu varētu darīt? Nu protams, spēlēties ar kaķīti! Sākas jautra kņada. Puķis ir sajūsmā par jauno rotaļlietu, abi mazie ir sajūsmā par Puķi, bet brālis ir sajūsmā par viņiem visiem trīs. Viņš smejas par kaķīša jocīgajiem lēcieniem un par abiem mazajiem, kas aizrautīgi lēkā kopā ar kaķīti.

"Kaķi, kaķi, runci, runci,

Iesim abi peļu ķert, "

mazā māsiņa skaita.

Gaisā virmo apetītlīgas smaržas. Brālis nemierīgi sakustas. Ir pusdienas laiks, to gan vēders, gan deguns, gan apkārt notiekošais liek manīt. Kamēr māmiņa dod ēst brālim, tikmēr uz pusdienām pamazām ierodas arī dienas gaitās izklīdušie – tētis un brāļi, un māsas – un visa ģimene atkal ir kopā.

Pēc pusdienām kopīgā lielā ģimenes rosība pamazām norimstas. Virtuvē ir palikusi tikai vecākā māsa. Viņa paņem rokās runcīti Puķi, pieiet pie brāļa un, saņēmusi viņa roku savējā, vada to maigām kustībām pār kaķīša sāniem it kā noglaudot. Bez palīdzības brālītis pats to nespēj. Dzīvnieciņa glāstīšana lielākai daļai cilvēku sagādā prieku un patīku. Cilvēciņi ar īpašajām vajadzībām nav izņēmums. Tieši otrādi – šķiet, viņi un dzīvnieki spēj kā īpaši mijiedarboties. Viņi uztver un jūt to, ko mēs, parastie cilvēki, nespējam just.

Māsa noliek Puķīti, atrota piedurknes un dodas mazgāt rokas. Tad viņa kaut ko ilgi un rūpīgi gatavo te uz plīts, te uz galda.

"Tas nu ir skaidrs – gaidāms kas ļoti labs un garšīgs. Šāda rosība to allaž nozīmē. Es zinu, šī diena ir īpaša. Visi sanāks kopā pie galda, būs priecīgi, ēdīs, atskatīsies arī uz mani un smaidīs. Un tad arī *tas* būs..."

Jā, šī diena tiešām ir īpaša – vienam no brāļiem ir dzimšanas diena. Šādās reizēs kā neiztrūkstoša sastāvdaļa ir māsas gatavota liela šokolādes un riekstu bezē torte jeb, tā saucamā, "Cielaviņa".

Tātad šovakar ir svētku vakariņas. Kā *vakara nagla* galdā tiek celta lielā torte, kas, ģimenei priecīgi čalojot, tiek sagriezta, un katrs dabū pa gabaliņam. Tad visi pēkšņi pagriežas pret gultā guļošo brāļuku, kas, to redzot, atplaukst platā smaidā. Ģimenes locekļu vidū atskan atzinīgi smiekli. Kaut arī brālīša apziņas darbība iegūto dzemdību traumu dēļ ir ļoti spēcīgi traucēta, faktu, ka tika gatavota torte, kura pie tam šobrīd atrodas pārējo ēdāju šķīvīšos, viņš vienmēr uztver nekļūdīgi (tieši tas pats attiecas arī uz pankūkām). Ģimenes atzinība tiek veltīta gan tieši šim faktam, gan tam, ka brāļuks ir nelabojams gardēdis! Taisnības labad jāatzīmē tas, ka starp viņa traumētajām funkcijām ir arī ēšanas funkcija, un parasti brālīša barošana prasa īpaši izmanīgas un veiklas iemaņas. Taču ar šokolādes tortes un pankūku ēšanu viņam nekad nav problēmu, tik ļoti labprāt viņš šos ēdienus ēd.

Pēc vakariņām kuplā ģimene vēl brīdi ir kopā. Tētis ir apsēdies mūsu brāļukam līdzās, par ko tiek pausts neviltots prieks. Lielāko nedēļas daļu tēta nav mājās, jo viņam ir jāstrādā, tāpēc ģimene allaž ir laimīga par laiku, ko iespējams pavadīt kopā ar tēti. Tā nu tiek kopīgi vestas sarunas, minētas mīklas un dziedātas dziesmas, līdz pamazām visus sāk uzveikt garās, darbīgās dienas nogurums. Saime cits citam novēl arlabunakti un izklīst pa savām istabām. Brālītis tiek aiznests uz savu gultiņu, kur māmiņa viņu rūpīgi apsedz ar segu, noglāsta viņam vaidziņu un, iziedama no istabiņas, noslēdz spuldžu gaismu. Viss iegrimst rāmā naktsmierā, tikai kaķītis dodas savās nakts gaitās...

Pēcvārds

Esmu pirmais jeb vecākais bērns sešu bērnu ģimenē. Aprakstītais brālis ir otrais. Viņam ir BCT (bērnu cerebrālā trieka). Tās ir smadzeņu bojājumu sekas, kas radušās komplikētas grūtniecības un smagu priekšlaicīgu dzemdību rezultātā smadzenēm pietrūkstot skābeklim. Diemžēl brāļa gadījumā bojājumi ir bijuši plaši un BCT izpausmes – ļoti smagas. Pēc kustību problēmu iedalījuma tā ir jauktā veida, kas ietver sevī gan spastisko (viena vai vairākas muskuļu grupas ir stīvas, tādēļ kustības ir ierobežotas un saraustītas), gan atetoīdo (hipotonija, zems muskuļu tonuss), gan ataksisko (nepietiekami koordinētas kustības un zems muskuļu tonuss). Ietekmēta ir redze (šķielēšana), dzirde (smaga vājdzirdība), runas spējas (pilnīga nespēja runāt) un kognitīvās spējas (smaga garīga atpalcība). Viņš ir pilnībā kopjams un aprūpējams. Taču, par laimi, tas viss nav atņēmis viņam spējas priecāties. Kaut lielākoties tikai ar acīm viņš uztver apkārtējos cilvēkus, priekšmetus, kustības, viņš tajā visā prot saskatīt saistošo, jocīgo, priecīgo daļu, kas viņam liek smaidīt, smieties, un visādi citādi ar kustībām un izsaučieniem izpaust savu sajūsmu. Un tas mums ļauj priecāties visiem kopā!